

P-09.12.2025-JCz

Warszawa, dnia 09 grudnia 2025r.

Szanowny Pan

Odpowiedź

**Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych
w sprawie wniosku dotyczącego wykonywania przez tego samego przedsiębiorcę zawodu
radcy prawnego i zawodu doradcy restrukturyzacyjnego**

I. Wprowadzenie

Do Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych wpłynął wniosek dotyczący dopuszczalności łączenia przez tę samą osobę dwóch zawodów regulowanych: radcy prawnego oraz doradcy restrukturyzacyjnego. Wnioskodawca prowadzi indywidualną kancelarię radcy prawnego w formie jednoosobowej działalności gospodarczej i posiada licencję doradcy restrukturyzacyjnego i zwrócił się o wyjaśnienie, czy czynności doradcy restrukturyzacyjnego mogą być wykonywane w ramach tej samej działalności gospodarczej, czy też powinny być wydzielone w osobnym podmiocie.

II. Podstawy prawne

1. Ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 499 z późn. zm.), dalej „u.r.p.”, określa formy wykonywania zawodu radcy prawnego oraz zasady świadczenia pomocy prawnej. Przepis art. 8 ust. 1 u.r.p. wymienia dopuszczalne formy organizacyjne wykonywania zawodu radcy prawnego (kancelaria radcy prawnego, spółki, stosunek pracy lub umowa cywilnoprawna) i przewiduje, że wyłącznym przedmiotem działalności spółek radców prawnych jest świadczenie pomocy prawnej. Zawód radcy prawnego polega na świadczeniu pomocy prawnej, w szczególności na udzielaniu porad prawnych, sporządzaniu opinii i występowaniu przed sądami.

Zgodnie z art. 20 i 22 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.), społeczna gospodarka rynkowa oparta na wolności działalności gospodarczej, własności prywatnej oraz solidarności, dialogu i współpracy partnerów społecznych stanowi podstawę ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej. Ograniczenie wolności działalności gospodarczej jest dopuszczalne tylko w drodze ustawy i tylko ze względu na ważny interes publiczny.

W przypadku wykonywania zawodu radcy prawnego ustawodawca nie wprowadza generalnego zakazu prowadzenia innej, nieprawniczej działalności gospodarczej, ale zabrania łączenia zawodu z innymi zawodami prawniczymi lub funkcjami publicznymi, regulując to we właściwych ustawach. Szczegółowe kwestie w tym zakresie wykraczają poza przedmiot niniejszej odpowiedzi.

Zgodnie z przepisem art. 8 ust. 3 u.r.p., radca prawny jest obowiązany zawiadomić radę właściwej okręgowej izby radców prawnych o podjęciu wykonywania zawodu i formach jego wykonywania, o adresie i nazwie kancelarii lub spółki oraz podać adres dla doręczeń. Radca prawny ma obowiązek niezwłocznie zawiadamiać o każdej zmianie tych danych. Pisma w postępowaniach prowadzonych na podstawie ustawy wysyła się, ze skutkiem doręczenia, na adres dla doręczeń, o którym mowa w zdaniu pierwszym.

2. Kodeks Etyki Radcy Prawnego (uchwała Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. (z późn. zm.) – tekst jednolity: Załącznik do uchwały Nr 884/XI/2023 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 7 lutego 2023r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Kodeksu Etyki Radcy Prawnego), dalej „KERP”, zawiera zasady etyczne wykonywania zawodu. Artykuł 25 ust. 1 KERP stanowi, że radca prawny nie może prowadzić działalności ani uczestniczyć w czynnościach, które ograniczałyby jego niezależność, uchybiały godności zawodu, zagrażały tajemnicy zawodowej albo powodowały konflikt interesów. Ustęp 2 pozwala wykonywać czynności pozostające w bezpośrednim związku z zawodem lub podporządkowane świadczeniu pomocy prawnej. Ustęp 3 wskazuje, że inna działalność radcy prawnego – w szczególności zawodowa lub gospodarcza – która nie jest świadczeniem pomocy prawnej lub nie pozostaje z nią w bezpośrednim związku, może być wykonywana wyłącznie z zachowaniem wymogów z ustępu 1 i powinna być wyraźnie oddzielona od wykonywania zawodu radcy prawnego. Zgodnie zaś z dyspozycją art. 11 ust. 1 i 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego radca prawny obowiązany jest dbać o godność zawodu nie tylko przy wykonywaniu czynności zawodowych, ale również w działalności publicznej i w życiu prywatnym, uchybieniem godności zawodu radcy prawnego jest w szczególności takie postępowanie radcy prawnego, które mogłoby zdyskredytować go w opinii publicznej lub podważyć zaufanie do zawodu radcy prawnego.

3. Zawód doradcy restrukturyzacyjnego jest zawodem regulowanym ustawą z dnia 15 czerwca 2007 r. o licencji doradcy restrukturyzacyjnego (Dz. U. z 2022r. poz. 1007). Przepis art. 2 ust. 1 – 4 tej ustawy stanowi, że cyt.: „1. Licencja doradcy restrukturyzacyjnego uprawnia do wykonywania czynności:

1) syndyka na podstawie ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 1228, z późn. zm. 1) oraz nadzorcy i zarządcy na podstawie ustawy z dnia 15 maja 2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. z 2021 r. poz. 1588 i 2140 oraz z 2022 r. poz. 655);

2) zarządcy w egzekucji przez zarząd przymusowy na podstawie ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, z późn. zm.).

2. Osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego może ponadto wykonywać czynności doradztwa restrukturyzacyjnego.

3. Czynności doradztwa restrukturyzacyjnego obejmują udzielanie porad, opinii i wyjaśnień oraz świadczenie innych usług z zakresu restrukturyzacji i upadłości.

4. Osoba fizyczna posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego, prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą powołana do pełnienia funkcji w postępowaniu restrukturyzacyjnym, upadłościowym lub egzekucyjnym wykonuje czynności w ramach działalności gospodarczej.”

4. Uchwała Nr 124/XI/2022 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 3 grudnia 2022 r. w sprawie Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego (załącznik do uchwały Nr 124/XI/2022 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 3 grudnia 2022 r.), dalej „Regulamin”, rozwija wymóg wyraźnego oddzielenia wykonywania zawodu radcy prawnego od innej działalności radcy prawnego, w szczególności zawodowej lub gospodarczej, która nie jest świadczeniem pomocy prawnej lub nie pozostaje z nim w bezpośrednim związku. Postanowienie § 8 Regulaminu stanowi, że oddzielenie dopuszczalnej działalności innej niż świadczenie pomocy prawnej polega na: (1) wyodrębnieniu struktury organizacyjnej działalności innej niż pomoc prawna, (2) wyodrębnieniu funkcjonalnym polegającym na rozdzieleniu środków (w tym finansowych) przeznaczonych na obie działalności, (3) wyodrębnieniu rachunkowym – ewidencji zdarzeń finansowych oddzielających środki na obie działalności, oraz (4) wyodrębnieniu informacyjnym zapewniającym czytelną identyfikację, w ramach której działalność radca prawny występuje. Regulamin podkreśla, że inna działalność może być wykonywana tylko wtedy, gdy nie ogranicza niezależności, nie uchybia godności zawodu, nie zagraża tajemnicy zawodowej i nie rodzi konfliktu interesów.

III. Analiza

1. Artykuł 25 ust. 1 KERP zakazuje podejmowania działalności, która mogłaby ograniczać niezależność radcy prawnego, naruszać godność zawodu, zagrażać tajemnicy zawodowej lub powodować konflikt interesów. Wykonywanie czynności doradcy restrukturyzacyjnego może potencjalnie rodzić konflikt interesów, zwłaszcza gdy radca prawny reprezentuje klientów w postępowaniach restrukturyzacyjnych albo pełni rolę pełnomocnika w sprawach cywilnych i gospodarczych. Dlatego konieczne jest zachowanie

odrębności ról i unikanie sytuacji, w których ta sama osoba łączyłaby funkcję pełnomocnika z funkcją syndyka, nadzorcy czy zarządcy w tym samym postępowaniu.

2. Wymóg wyraźnego oddzielenia działalności.

Regulamin wykonywania zawodu wymaga, aby działalność niebędąca świadczeniem pomocy prawnej była organizacyjnie, funkcjonalnie, rachunkowo i informacyjnie oddzielona od usług prawniczych. W praktyce oznacza to, że radca prawny powinien:

- 1) prowadzić odrębną organizację dla czynności doradcy restrukturyzacyjnego (np. oddzielne regulaminy, procedury, odpowiednie przyporządkowanie personelu i dokumentacji);
- 2) rozdzielić środki finansowe – utrzymywać osobne konta bankowe, księgowość i ewidencję dla działalności prawniczej oraz restrukturyzacyjnej;
- 3) prowadzić osobną ewidencję rachunkową umożliwiającą przypisanie przychodów i kosztów do każdej z działalności;
- 4) wyraźnie informować klientów i podmioty zewnętrzne, w jakiej roli występuje (radcy prawnego lub doradcy restrukturyzacyjnego), oraz unikać używania jednej nazwy handlowej, która mogłaby wprowadzać w błąd co do charakteru świadczonej usługi.

3. Nazwa i oznaczenia przedsiębiorcy.

Przedsiębiorca będący osobą fizyczną działa pod firmą zawierającą jego imię i nazwisko (art. 43⁴ Kodeksu cywilnego) oraz może dodać określenia wskazujące na przedmiot działalności. Zdaniem Komisji, w przypadku radcy prawnego wymagane jest, aby firma zawierała oznaczenie „Kancelaria Radcy Prawnego”, gdyż brak takiego oznaczenia może utrudnić identyfikację przedmiotu działalności radcy prawnego, przy czym zastrzec należy że literalnie wymóg ten nie wynika wprost z przepisów u.r.p., ani aktów prawnych samorządu zawodowego radców prawnych. W ocenie Komisji uwzględnienia jednak wymaga posłużenie się w przepisie art. 8 ust 1 u.r.p. jako formą wykonywania zawodu sformułowaniem „kancelaria radcy prawnego” co oznacza, że jest to pojęcie normatywne, którego użycie ustawodawca powiązał z wykonywaniem zawodu, co w przypadku prowadzenia działalności gospodarczej w oparciu o wpis do CEIDG łączy się z wymogiem takiego jej oznaczenia. Dodatkowe określenia typu „Kancelaria Doradcy Restrukturyzacyjnego” są dopuszczalne, pod warunkiem że nie wprowadzają w błąd i nie łączą działalności prawniczej z działalnością pozazawodową w jednym oznaczeniu. Przepisy artykułów 43²–43⁴ Kodeksu cywilnego wymagają, aby firma nie wprowadzała w błąd co do osoby przedsiębiorcy lub przedmiotu działalności. Dlatego też, zdaniem Komisji nie jest właściwe posługiwanie się w firmie radcy prawnego prowadzącego jednoosobową działalność gospodarczą oznaczeniem dodatkowym typu: „Kancelaria Radcy Prawnego i Doradcy Restrukturyzacyjnego”.

4. Forma wykonywania zawodu.

Ze względu na przepis art. 8 ust. 1 u.r.p., radca prawny świadczący pomoc prawną w spółce nie może w tej samej spółce prowadzić innej działalności (np. działalności doradcy restrukturyzacyjnego), ponieważ wyłącznym przedmiotem działalności spółki radcowskiej jest świadczenie pomocy prawnej. W praktyce połączenie zawodów jest możliwe jedynie przy wykorzystaniu formy jednoosobowej działalności gospodarczej, w ramach której, oprócz prowadzenia indywidualnej kancelarii radcy prawnego prowadzonej na własny rachunek, możliwe jest wykonywanie także innych usług, o ile zostaną spełnione wymogi KERP i Regulaminu.

IV. Stanowisko Komisji

1. Komisja Etyki i Wykonywania Zawodu uznaje, że radca prawny może wykonywać jednocześnie zawód doradcy restrukturyzacyjnego, o ile jego działalność w obu rolach jest wyraźnie oddzielona. Oznacza to w szczególności:

1) czynności doradcy restrukturyzacyjnego muszą być organizacyjnie, funkcjonalnie, rachunkowo i informacyjnie wydzielone od działalności radcy prawnego;

2) radca prawny nie może łączyć w jednym postępowaniu roli pełnomocnika lub obrońcy z rolą syndyka, nadzorcy albo zarządcy, aby uniknąć konfliktu interesów;

3) używana firma przedsiębiorcy powinna jednoznacznie identyfikować działalność prawniczą poprzez oznaczenie „Kancelaria Radcy Prawnego”; dodatkowe określenia informujące o prowadzeniu działalności doradcy restrukturyzacyjnego mogą być używane w nazwie, na fakturach i w materiałach informacyjnych, o ile zawierają imię i nazwisko przedsiębiorcy i nie wprowadzają w błąd;

4) wpis w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) powinien obejmować oba rodzaje działalności z właściwymi kodami PKD; dopuszczalne jest posługiwanie się różnymi wariantami nazwy na dokumentach, pod warunkiem zachowania imienia i nazwiska oraz zgodności z wpisem;

5) przed podjęciem każdej czynności należy ocenić, czy nie zostaną naruszone zasady niezależności, tajemnicy zawodowej, godności zawodu i zakazu konfliktu interesów.

2. Komisja podkreśla, że w świetle art. 25 KERP działalność doradcy restrukturyzacyjnego nie pozostaje w bezpośrednim związku ze świadczeniem pomocy prawnej, dlatego jej wykonywanie nie może być traktowane jako element kancelarii radcy prawnego. Radca prawny, który decyduje się na łączenie tych zawodów, powinien dołożyć szczególnej staranności, aby zachować niezależność i nie narażać się na zarzut nielojalności wobec klienta. W praktyce wymaga to odrębnego regulowania czynności doradcy

V. Podsumowanie

Komisja Etyki i Wykonywania Zawodu stwierdza, że wykonywanie zawodu radcy prawnego łącznie z wykonywaniem zawodu doradcy restrukturyzacyjnego jest dopuszczalne, jeśli działalności te są organizacyjnie i funkcjonalnie oddzielone zgodnie z wymogami wynikającymi z art. 25 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego oraz § 8 Regulaminu. Oddzielenie powinno obejmować odrębną strukturę, rachunkowość, środki finansowe i jasne oznaczenia, a radca prawny musi przestrzegać wymogów dotyczących niezależności, tajemnicy zawodowej, godności zawodu i unikania konfliktu interesów. Nie jest natomiast dopuszczalne łączenie w spółce radców prawnych działalności nieprawniczej z działalnością prawniczą ani używanie jednej nazwy, która mogłaby sugerować brak odrębności. Prawidłowo ukształtowane ramy organizacyjne pozwalają na równoległe wykonywanie obu zawodów bez naruszania zasad etyki i przepisów prawa.

Odpowiedź Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych w składzie:

r.pr. dr Katarzyna Palka-Bartoszek (przewodnicząca),

r.pr. Agata Gutowska,

r.pr. Rafał Rybnik,

r.pr. Jolanta Czepe (opracowanie),

r.pr. Andrzej Kadzik,

r.pr. Karolina Pukańska-Dura,

r.pr. Grzegorz Wyszogrodzki,

r.pr. Jacek Zieleziński.